

Dosarul nr. 2ra-68/23
2-22022551-01-2ra-16012023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), (jud. Alexandru Sandu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, O. Cojocaru, M. Anton)

ÎNCHEIERE

22 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios
administrativ al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către Ministerul Justiției și Valentin Sula, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Sula Valentin împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei penale în termen rezonabil, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 03 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse cererile de apel declarate de Sula Valentin și Ministerul Justiției și a fost menținută hotărârea din 06 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru), prin care acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă :

La 15 februarie 2022, Sula Valentin, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei a depus cererea de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei penale în termen rezonabil, încasarea sumei de 20 000 de euro – cu titlu de prejudiciu moral, precum și a cheltuielilor de judecată.

Reclamantul în motivarea acțiunii a indicat că, la 29 septembrie 2012 la Judecătoria Șoldănești a parvenit spre examinare cauza penală nr. 1-5/2014, iar prin sentința din 29 martie 2017 a Judecătoriei Orhei (sediul Șoldănești), Sula Valentin și Sula Grigore au fost recunoscuți vinovați de comiterea infracțiunii prevăzută de art. 44, 179 alin.(2) Cod penal al RM, fiind stabilită pentru fiecare pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 500 unități convenționale, ceea ce constituie 10 000 de lei. Pe învinuirea adusă în baza art.44, 189 alin.(5) Cod penal și art.44, 287 alin.(3) Cod penal, Sula Valentin și Sula Grigore au fost achitați, din motiv că în acțiunile inculpaților nu s-a constatat existența faptei acestor infracțiuni, cu reabilitarea acestora. Cât privește învinuirea adusă în baza art.190 alin.(2) lit. c) Cod penal, Sula Valentin a fost achitat, din motiv că nu s-a constatat existența faptei acestei

infracțiuni.

Procesul penal în privința lui Sula Valentin în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264¹ alin. (3) Cod penal a fost încetat, conform art.60 alin.(1) lit. a) Cod penal, din motivul intervenirii termenului de prescripție de tragere la răspundere penală în temeiul art.265 pct.4 și art.332 alin.(1) din Codul de procedură penală.

A mai relatat că atât în privința sa - Sula Valentin, cât și în privința lui Sula Grigore a fost aplicată măsura preventivă sub formă de obligare de a nu părăsi localitatea menținută până la devenirea definitivă a sentinței.

La 29 martie 2017, procurorul din Procuratura raionului Șoldănești cât și avocatul părții vătămate Ciorici Liviu, Galescu Vasile, au depus apel.

Prin decizia din 17 octombrie 2017 a Curții de Apel Chișinău au fost respinse apelurile depuse de procurorul Procuraturii Șoldănești precum și de avocatul Galescu Vasile în interesul părții vătămate Ciorici Liviu, ca fiind nefondate și a fost menținută sentința din 29 martie 2017 a Judecătoriei Orhei (sediul Șoldănești).

Prin decizia din 13 martie 2018 a Curții Supreme de Justiție, au fost admise recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura circumscripției Chișinău și părții vătămate, a fost casată parțial decizia din 17 octombrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, în partea condamnării lui Sula Valentin și Sula Grigore în baza art. 44,179 alin. (2) Cod penal, și achitării acestora de comiterea infracțiunilor prevăzute la art.44,189 alin. (5), 287 alin.(3), 190 alin.(2) lit. c) Cod penal și dispusă rejudecarea cauzei în această parte, în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 25 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost admisă cererea de apel a avocatului Gălescu Vasile, în interesele părții vătămate, Ciorici Liviu și apelul procurorului în Procuratura raionului Șoldănești, a fost casată parțial sentința din 29 martie 2017 a Judecătoriei Orhei (sediul Șoldănești), în latura penală și cea civilă, fiind pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează: Sula Valentin și Sula Grigore au fost recunoscuți vinovați de comiterea infracțiunii prevăzute de art.44, 179 alin.(2) Cod penal al RM și eliberați de pedeapsa penală, din motivul expirării termenului de prescripție privind tragerea la răspundere penală. Sula Valentin a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(1) Cod penal al RM și liberat de pedeapsa penală, din motivul expirării termenului de prescripție privind tragerea la răspundere penală.

A fost încasat de la Sula Valentin în beneficiul lui Ciorici Liviu prejudiciul material în sumă de 34 992 de lei. În rest, sentința din 29 martie 2017 a Judecătoriei Orhei (sediul Șoldănești) a fost menținută.

Prin decizia din 29 iunie 2021 a Curții Supreme de Justiție au fost admise recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău Popov Oleg, de către avocatul Lungu Alexandr și avocatul Mocanu Serghei, în interesele inculpatului Sula Valentin, a fost casată integral decizia din 25 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, în privința inculpatului Sula Valentin, prin extindere și în privința inculpatului Sula Grigore, cauza fiind remisă spre rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

A mai subliniat că până la momentul adresării în instanța de judecată, pe cauza penală menționată în instanța de apel nu s-a petrecut nici o ședință de judecată lucrativă. Consideră că dreptul la examinarea cauzei penale într-un termen rezonabil

a fost încălcat prin durata excesivă a procesului de peste 9 ani de zile.

Reclamantul a solicitat constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a procesului penal nr. 1-5/2014 pentru perioada 29 septembrie 2014 – 14 februarie 2022, a încasa din contul bugetului de stat suma de 20 000 de euro – cu titlu de prejudiciu moral, precum și toate cheltuielile de judecată.

Prin hotărârea din 06 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru), acțiunea a fost admisă parțial.

A fost constatată încălcarea dreptului lui Sula Valentin la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale pendinte nr.1-5/2014 pentru perioada 29 septembrie 2012-14 februarie 2022 de învinuire a lui Sula Valentin în baza art.44, art.179 alin.(2) , art.44, art.189 alin.(5), art.44, art.287 alin.(3) , art.190 alin.(2) și art.264¹ alin.(3) Cod penal.

A fost încasat de la Bugetul de Stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Sula Valentin prejudiciul moral în mărime de 25 000 de lei, cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale pendinte 1-5/2014. În rest acțiunea a fost respinsă, ca neîntemeiată.

Prin decizia din 03 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost respinse cererile de apel declarate de Sula Valentin și Ministerul Justiției și a fost menținută hotărârea din 06 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru).

Pentru a decide astfel, instanțele au reținut că s-a constatat cu certitudine că cauza penală nr.1-5/14 în privința lui Sula Valentin învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(2), art.264¹ alin.(3), art.44, art.189 alin.(5), art.44, art.287 alin.(3), art.44, art.179 alin.(2) Cod penal a fost dedusă judecării pe o perioadă excesiv de îndelungată, și până la moment nu este adoptată o hotărâre irevocabilă, prin ce se constată că lui Sula Valentin i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale.

Instanțele ierarhic inferioare au menționat că la caz se atestă temeiurile prevăzute la art.2 alin.(2), alin.(4) și alin.(6) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011, iar acțiunea înaintată de Sula Valentin este urmează a fi admisă cu încasarea prejudiciului moral.

Referitor la prejudiciul moral solicitat de Sula Valentin, instanțele au menționat că suma de 20 000 de euro, solicitată nu este justificată ca quantum, ori unul din criteriile principale de apreciere a mărimii prejudiciului moral este criteriul echității, potrivit căruia echivalentul bănesc trebuie să prezinte o justă despăgubire care să nu constituie o sumă excesivă pentru autorul daunei, nici venituri nejustificative pentru persoana lezată.

În concluzie, instanțele au conchis că ținând cont de principiul compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, precum și compensațiile acordate de de CEDO pe categoria dată de litigii, suma de 25 000 de lei va constitui o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul cauzat și proporțională suferințelor suportate pentru durata excesivă de examinare a cauzei în care se pretinde încălcarea.

La 26 decembrie 2022, Ministerul Justiției a contestat cu recurs decizia din 03 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii din 06 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) cu emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea recursului, recurentul a invocat că atât instanța de apel, cât și

prima instanță au interpretat și au aplicat eronat normele de drept material și au apreciat arbitrar probele. Astfel, instanțele în mod evaziv au apreciat raportul motivat, nefiind examinate în mod just aspectele relevate în cadrul raportului motivat întocmit în acest sens, în condițiile în care din conținutul raportului se observă motivarea duratei de timp a examinării cauzei.

Astfel, instanțele s-au rezumat doar la o motivare superficială, prin simpla trecere în revistă a aspectelor perindate în raportul întocmit, finalizându-se printr-un simplu calcul calendaristic al termenului, poziție ce o considerăm a fi una eronată.

Consideră că prin nemotivarea aprofundată de către instanțe a ceea ce a determinat concluzia de admiterea acțiunii, respectiv constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei, se creează o practică păguboasă de eschivare a unei motivări nemijlocit o apreciere și aplicare eronată a normelor de drept material ce reglementează examinarea acțiunilor privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea cauzei în termen rezonabil, conform Legii nr.87 din 21 aprilie 2011.

Astfel, consideră că termenul de examinare a cauzei nu poate fi considerat unul excesiv, în condițiile în care amânări nejustificate nu s-au atestat, prelungirea duratei procedurilor fiind admisă doar în condiții strict necesare, justificate prin existența unor circumstanțe întemeiate, cât și din considerentul că însăși Sula Valentin și avocatul acestuia au influența în mod negativ rezonabilitatea duratei procedurilor. Astfel, urma a fi acordată prioritate bunei administrări a îmfăptuirii actului de justiție.

La 17 ianuarie 2023, Sula Valentin, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei a contestat cu recurs decizia din 03 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii din 06 iunie 2022 a Judecătorei Chișinău (sediul Centru), în partea respingerii cerințelor, cu modificarea în acest sens și încasarea prejudiciului moral în mărime de 20 000 de euro.

În motivarea recursului a invocat că instanțele judecătorești admițând parțial acțiunea nu au ținut cont de prevederile art.2 alin.(6) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011. A mai menționat că la stabilirea cuantumului, instanța urma să se conducă de practica CtEDO și recomandările CSJ nr.6 care indică că pentru fiecare an de întârziere a examinării cauzei, instanța urmează de a încasa cu titlu de prejudiciu moral suma de 600 de euro. Consideră că i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil prevăzut de art.6 CtEDO, deoarece scopul de bază a unei justiții, îl constituie satisfacerea echitabilă a drepturilor omului în cadrul unui proces judiciar, astfel repararea unei pagube urmează a fi egală cu cheltuielile suportate pentru remedierea pagubei cauzate.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 03 noiembrie 2022, expediată prin poșta electronică în adresa Ministerului Justiției și avocatului Mocanu Serghei la 23 decembrie 2022 (f.d.107). Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursul împotriva deciziei instanței de apel în termenul stabilit de lege.

Analizând temeiurile invocate în cererile de recurs, în raport cu materialele cauzei și prevederile legale, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios

administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Valentin Sula, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, inadmisibile, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) al Codului de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă. În conformitate cu art. 440 alin. (1) al Codului de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului. Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al Codului de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin.(1) lit. f) al Codului de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea considerării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de către Ministerul Justiției și Valentin Sula, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, nu pot duce la admisibilitatea recursurilor, or acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 al Codului de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursului, fiind lipsit de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurenților cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare al recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

Or, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea amănunțită a motivelor de nelegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului înseamnă nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează. Abordarea recurenților, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestora cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursurilor nu permit

identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune considerarea acestora ca fiind admisibile.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererile de recurs declarate de către Ministerul Justiției și Valentin Sula, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea considerării recursurilor ca fiind admisibile.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) ale Codului de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Valentin Sula, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas